

A járvány hatására változott az Európai Bizottság állami támogatásokhoz való viszonya

Főszabály szerint, a piaci verseny torzításának a megelőzése érdekében tilos olyan állami támogatásokat nyújtani, amelyek bizonyos termékeket, szolgáltatásokat vagy vállalkozásokat előnyben részesítenek. Egész pontosan az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 107. cikk (1) bekezdése alapján tiltott állami támogatásnak minősülnek mindazok az állami intézkedések, amelyek révén a támogatás tekintetében az alábbi feltételek mind megvalósulnak:

1. a támogatás kedvezményezettje vállalkozásnak minősül (gazdasági tevékenységet végez),
2. állami forrásnyújtásról van szó vagy az betudható az államnak (például állami tulajdonban lévő vállalkozás nyújtja),
3. előnyt jelent az érintett vállalkozás(ok) részére,
4. szelektív, vagyis csak bizonyos vállalkozás(oka)t, régiót vagy ágazatot részesít előnyben,
5. torzít(hat)ja a versenyt, vagy akár csak annak a torzításával fenyeget, és
6. mindezek által befolyásol(hat)ja a tagállamok közötti kereskedelmet (vagyis így a belső piaccal összeegyeztethetetlen).

Az állami támogatásoknak a fentiek alapján csak bizonyos formái megengedhetők (vagyis az Európai Unió belső piacával összeegyeztethetők): a fogyasztóknak nyújtott, a termékekre vonatkozóan megkülönböztetés nélkül nyújtott szociális támogatások; a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatások; és a korábban kettéosztott Németország esetében, a felosztásból eredő gazdasági hátrányok ellensúlyozásához szükséges támogatások.

Szintén megengedhetők bizonyos elmaradottabb térségek (alacsony életszínvonal vagy jelentős alulfoglalkoztatottság) gazdasági fejlődését előmozdító támogatások; közös európai érdeket szolgáló fontos projekt megvalósításának előmozdítására vagy egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatások; a közös piacot és az európai uniós közös érdekeket nem sértő, egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatások; a hasonló feltételeknek eleget tevő kultúrát, illetve a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatások; valamint egyéb, egyedi határozattal jóváhagyott támogatások (ezen utóbbiakat az Európai Bizottság javaslata alapján a Tanács hagyja jóvá).

Az állami támogatásokra vonatkozó fentebbi szabályok betartását a Bizottság folyamatosan ellenőrzi, ennek keretében azt is vizsgálja, hogy a támogatások összeegyeztethetők-e a belső piaccal, és azt is, hogy azokat nem visszaélészerűen használják-e fel. A gyakorlatban ez olyan módon valósul meg, hogy a támogatásokat a Bizottságnak előzetesen be kell jelenteni. Amennyiben a Bizottság problémát tár fel, az érintett tagállam köteles a Bizottság által kitűzött határidőn belül a támogatást megszüntetni vagy módosítani.

A Bizottság bizonyos csekély összegű (de minimis) támogatásokat, illetve a támogatások egyes csoportjait, kategóriáit mentesítette a tilalmak alól (például képzési, foglalkoztatási, kkv, regionális, vagy környezetvédelmi támogatási kategóriák).

Az eddig ismertetett főbb keretszabályok ugyanakkor a rendes gazdasági körülmények figyelembevételével íródtak, és nem, vagy csak meglehetősen nehézkesen alkalmazhatóak a gazdaságot érő olyan váratlan, gyors, intenzív és negatív előjelű hatások, folyamatok esetén, mint amelyekkel a COVID-19 járvány hatására egyes gazdasági ágazatoknak (például turizmus, vendéglátás) napokon, heteken belül, másoknak néhány hónapon belül kell most szembenéznie.

Szerencsére a Bizottság is úgy vélekedett, hogy a megváltozott körülményekre tekintettel, változtatni szükséges a keretszabályok alkalmazásán is, ezért 2020. március 19-én közleményt (Közlemény) adott ki (amelyet 2020. április 3-án valamelyest módosított) az állami támogatásokra vonatkozó keretszabályok alkalmazásáról.

A Közlemény alapvetően ötféle támogatási kategóriát határoz meg, amelyek keretében a tagállamok támogatást nyújthatnak, egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére, amennyiben a Közleményben felsorolt egyéb kumulatív feltételek is teljesülnek. Az öt kategória a következő:

1. Vissza nem térítendő, közvetlen támogatások, szelektív adókedvezmények és visszafizetendő előlegfizetések
A tagállamok 800 000 euró (halászati- és akvakultúra ágazat esetén 120 000 euró, elsődleges mezőgazdasági termelés esetén 100 0000 euró) összeghatárig nyújthatnak támogatást egy vállalkozás sürgős likviditási szükségleteinek kielégítésére. A támogatás feltétele, hogy a kedvezményezett vállalkozás gazdasági nehézségeit a COVID-19, illetve annak következményei váltsák ki és, hogy 2019. december 31-ét megelőzően nem minősült más okból nehéz helyzetben lévőnek.
Ha egy vállalkozás több ágazatban is tevékenykedik, és ezekre eltérő maximális összegek vonatkoznak, a tagállamoknak kell biztosítani a felső határok betartását, például számviteli elkülönítéssel.
2. Hitelgarancia biztosítása
A tagállamok kedvezményes díjú állami garanciákat nyújthatnak annak biztosítása érdekében, hogy a bankok és más pénzügyi intézmények továbbra is hiteleket nyújtsanak azoknak az ügyfeleknek, akiknek szükségük van rá.
3. Támogatott hitelkamatlábak
A tagállamok kedvezményes kamatlábak mellett, főszabály szerint legfeljebb 6 évre nyújthatnak hiteleket a vállalkozások számára. Ezek a hitelek segíthetnek a vállalkozásoknak az azonnali működő tőke és befektetési igények fedezésében.
4. Pénzügyi intézményeken, hitelintézeteken keresztül nyújtott garancia és hitel
A 2. és 3. pontban foglalt támogatásokat a tagállamok bankokon vagy más pénzügyi intézményen keresztül is nyújthatják a vállalkozások – különösen a kis- és középvállalkozások – megsegítésére. A Közlemény egyértelművé teszi, hogy az

ilyen támogatást közvetlenül a bankok ügyfeleinek nyújtott támogatásnak kell tekinteni, nem pedig a bankoknak nyújtott támogatásnak.

5. Rövid távú exporthitel-biztosítás

Arra az esetre, ha egyes országokban a piacképes kockázatok fedezete ideiglenesen nem állna rendelkezésre, a Közlemény lehetővé teszi a rövid távú exporthitel-biztosítást az állam számára.

A Közlemény módosításában a Bizottság külön kitér a COVID-19 járvány leküzdéséhez szükséges releváns kutatás-fejlesztés, a termékek előállítása, illetve a termékek fejlesztéséhez hozzájáruló tesztelési és felskálázási infrastruktúrák támogatására, amelyek tekintetében a támogatások a közös piacot és az európai uniós közös érdekeket nem sértő, egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatásoknak minősülnek.

A Közlemény alapján a Bizottság a fenti lehetőségekkel egyrészt a vállalkozások likviditási problémáit, másrészt a járvány hatására bekövetkező károk enyhítését kívánja orvosolni, valamint magát a COVID-19 járványt. kezelni, visszaszorítani

Fontos eleme a Közleménynek, hogy a tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére figyelemmel nyújtott támogatások csak 2020. december 31-ig nyújthatóak.

A hazai jogalkotásban időközben megkezdődött a kapcsolódó részletszabályok kidolgozása.

Amennyiben további, versenyjogi témájú kérdése van, forduljon szakértőinkhez bizalommal az alábbi elérhetőségek egyikén.